

tehnică inadecvată (62%), lipsa personalului uman calificat (61%), fragmentarea procesului (55%) și finanțare și resurse limitate (55%); (2) cultural – înțelegerea limitată a beneficiilor ETM de către furnizorii de servicii medicale, pacienți și alte părți implicate (74%), rezistența la schimbare sau la adoptarea de noi tehnologii (57%) și acceptare sau înțelegere culturală limitată a ETM (53%); (3) geografic – acces limitat la date și dovezi de înaltă calitate (59%), provocări în adaptarea metodologiilor și proceselor ETM la diferite tipuri de asistență medicală, sisteme de sănătate și medii (46%), disponibilitatea limitată a expertizei și a resurselor ETM (45%), și migrarea personalului calificat (45%). Studiul calitativ a permis trasarea unei căi de parcurs pe termen mediu și lung, aplicând conceptul euristic de instituționalizare a ETM: (1) aprobarea temeiului legal pentru implementarea ETM, (2) stabilirea prin acte normative a domeniului de aplicare a rezultatelor ETM, (3) instituirea unei structuri/entități independente responsabilă de realizarea ETM, (4) implementarea conceptului de ETM la nivel de creator și utilizator, (5) crearea unei agenții ETM multidisciplinare, autonome, apolitice și autofinanțate și (6) monitorizarea și evaluarea continuă a procesului ETM.

Concluzii: Majoritatea participanților în cadrul studiului consideră că cele mai proeminente bariere în implementarea ETM sunt lipsa resurselor umane competente, lipsa voinței politice, precum și nivelul jos de alfabetizare în domeniul dat a persoanelor cu funcții decizionale în sistemul de sănătate la diferite niveluri. Prin urmare, procesul de instituționalizare a mecanismului de evaluare a tehnologiilor medicale în Republica Moldova necesită o abordare sistemică complexă ce implică stabilirea unui cadru normativ și organizatoric adecvat, identificarea și asigurarea resurselor umane și financiare durabile, instruirea continuă a personalului în domeniul ETM, definirea unor proceduri și metodologii clare, precum și asigurarea susținerii și continuității politice pe termen lung.

Cuvinte cheie: *ETM, instituționalizare, bariere de instituționalizare ETM.*

ALFABETIZAREA PRIVIND DOMENIUL SĂNĂTĂȚII ORALE LA COPIII DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

Igor CIUMEICO

Oleg LOZAN

Scopul: Evaluarea gradului de alfabetizare în domeniul igienei dentare la elevii din învățământul primar pentru elaborarea recomandărilor în vederea sporirii sănătății orale a copiilor.

Obiective: Estimarea experienței, practicilor și recomandărilor internaționale privind sănătatea orală la copiii din învățământul primar; aprecierea nivelului instruirii igienei dentare la copiii din învățământul primar; studierea opiniei învățătorilor și medicilor stomatologi privind promovarea sănătății orale a copiilor din învățământul primar; elaborarea unor recomandări pentru fortificarea sănătății orale a copiilor din învățământul primar.

Material și metode: Tipul de studiu – transversal, descriptiv cu elemente analitice, mixt. În studiu au fost chestionați 678 de părinți ai copiilor din învățământul primar, cetățeni ai Republicii Moldova, în perioada decembrie 2022-martie 2023. Chestionarul a fost distribuit pe

suport de hârtie, randomizat în 9 teritorii administrative, conform celor trei zone geografice ale țării: nord, sud și centru. Explorarea opiniilor cadrelor didactice din învățământul primar și medicilor stomatologi a fost realizată prin 4 interviuri în focus-grup, efectuate în perioada lunilor decembrie 2022-martie 2023. Metodele studiului – istorică, epidemiologică, sociologică, statistică, de transfer a datelor, comparativă, grafică.

Rezultatele obținute: În cadrul acestui studiu am determinat că copiii vizitează medicul stomatolog preferențial cu mamele (526 sau 78,3%), comparativ cu tații (146 sau 21,7%). După nivelul de studii respondenții au fost repartizați după urmează: superioare, ambii – 19,3%; superioare și medii profesionale – 11,3%; superioare și medii – 12,8%; medii profesionale, ambii – 14,9%; medii profesionale și medii – 12,5%; medii, ambii – 18%; medii și medii incomplete – 6%; medii incomplete, ambii – 5,2%. Numărul de fetițe a constituit 353 (52,5%), iar de băieți – 319 (47,5%). Din numărul total, 57,1% de copii periază dinții de două ori, dimineața și seara, urmând copiii care igienizează cavitatea orală o dată dimineața (21,7%), o dată seara (13,5%), niciodată – 2,8%, de trei ori și mai mult – 1,9%. Totuși, 2,8% dintre părinți au recunoscut că nu cunosc dacă copilul își periază dinții. Jumătate din părinți (50,9%) au recunoscut că nici ei, nici copiii nu folosesc ața dentară, urmând (17,7%) cei ce folosesc o dată pe zi, care au folosit, dar nu le-a plăcut (15,8%), o dată pe săptămână (9,7%) și cei care au selectat un alt răspuns, fără a specifica care (5,8%). Un singur respondent (0,1%) utilizează ața dentară la necesitate. Circa jumătate din respondenți (47,5%) schimbă perișorul la fiecare 3 luni, urmând după incidență cei ce schimbă lunar (25%), la 6 luni (17,1%), la deteriorarea perișorilor (10,3%) și aleatoriu (0,1%). Mai mult de jumătate din părinți (63,5%) au indicat că nu au participat la întruniri ce țin de igiena orală, spre deosebire de 36,5% care au răspuns pozitiv. Marea majoritate din respondenți (95,2%) au considerat a fi necesară informarea elevilor despre igiena orală în anii de școală. Mai mult, 77,2% dintre părinți au observat că deprinderile ce țin de igiena orală s-au modificat spre bine odată cu frecventarea școlii.

Cercetarea calitativă a relevat că este necesară o colaborare strânsă între medicii stomatologi și cadrele didactice pentru a asigura că copiii din învățământul primar să fie instruiți corespunzător privind igiena orală. S-a menționat că promovarea sănătății orale este o problemă importantă și necesită o atenție specială, iar învățătorii au subliniat că instruirea privind igiena orală ar trebui să fie integrată în programul de învățământ.

Concluzii: S-a constatat că gradul de educație a părinților este un factor important în determinarea nivelului de igienă dentară la copiii din învățământul primar. Este important să se acorde atenție nu numai cunoașterii teoretice a copiilor cu privire la igiena orală, ci și dezvoltării abilităților practice pentru a îmbunătăți nivelul de igienă orală al copiilor. Siguranța colaborării între medicii stomatologi și cadrele didactice a fost evidențiată ca fiind vitală pentru a asigura copiii din învățământul primar de o educație corespunzătoare privind igiena orală. Această colaborare poate contribui la creșterea gradului de conștientizare și responsabilitate a părinților și comunității în ceea ce privește importanța îngrijirii dentare la copii din învățământul primar.

Cuvinte cheie: *igienă dentară, copii, învățământ primar, alfabetizare.*